

Indremission og de grundtvigske.

Til sidst i brevet kommer pastor Aagaard en smule ind på de kirkelige forhold i sognene og sine egne bekymringer i den sammenhæng. Han fortæller om Frederikke, "en rar og oprigtig (?) troende pige". Aagaard undrer sig - og er bekymret - over, at Frederikke ikke har besøgt præstegården i meget lang tid.

"Men det er jo dog nok således, kan sagtens ikke være anderledes, end at hun, med sit bestemte syn på Christenlivet, foler sig fremmed og brøstholden ved, hvad vi i vort hjem kan byde hende, ej at tale om, hvad jeg har at fore frem i kirken. Jeg er, på mit sted, ganske vis på, at jeg forkynder omvendelse og syndernes forladelse i Jesu Christi navn: Men måden, hvorpå det sker, afviger jo vist nok fra, hvad Frederikke og hendes retning anser for fuldt forsvarlig og tilstrækkeligt til at vække. Men også jeg er jo i min christelige livsudvikling stillet på et bestemt sted, fra hvilket meget angående Ordets forkyndelse og præste-gjeringen i det hele ser noget anderledes ud end fra Indre-Missions sted, om vi end er grund-enige i hovedsagen."

På trods af den korte form og det afdæmpede sprog afslører ordene ganske tydeligt, at der også bar været spændinger i menigheden mellem Indre Mission og "de grundtvigske". En stilfærdig nuancering af den officielle historieskrivnings konstatering om tidens gang i Kousted/Råsted fra 1854 til nutiden: "Der har ikke været særlige vækkelser eller begivenheder".

Synlige udslag bar spændingerne ikke givet sig, da Aagaard flyttede fra embedet i 1894 og blev efterfulgt af Kr. Thomsen. Han var søn af "en af de veloplyste bønder, levede stærkt med i sin tids bevægelser, og var virksom ved oprettelsen af Balle Valgmenighed" i Bredsten ved Vejle. Alle børnene blev ivrige deltagere i valgmenighedsbevægelsen. Kun Kristen blev præst, men også han var stærkt præget af den grundtvigske vækkelse.

Kristen Thomsens første kone døde i barselseng, før han kom til Kousted. Han giftede sig snart igen med en stærkt grundtvigsk præget kvinde, der oven i købet været på Testrup Højskole. Hun var svagelig og døde kort efter ankomst til Kousted. Den tredje hustru havde også endda meget forbindelser til Testrup Højskole og til forstanderen Jens Nørregaard, i hvis familie hun havde tilbragt ikke mindre end 11 år som medhjælper "med familiær stilling." Måske har vi her den tidligere omtalte forbindelse til højskole-verdenen og til en af dens mest fremtrædende repræsentanter på Randers egnen? Et faktum er det i alt fald, at forsamlingshuset i Råsted; blev bygget midt i Kristen Thomsens tid som præst i sognene.

Det er ikke som grundtvigsk foregangsmand eller forsamlingshusbygger, han erindres i sognene, men som landmand. Han satte en mønsterbesætning ind i præstegården og han opdyrkede med Hedeselskabets hjælp mere end 20 tdr. land eng og kær ved Skalsåen. En af hans sønner skriver efter hans død: "Hans dygtighed som landmand blev anerkendt af de dygtige og ret selvbevidste gårdmænd i sognet". Men hvor fik han pengene fra? Det behøver vi ikke at være uvidende om eller gætte på. En anden søn beretter i sine utrykte erindringer: "Det gode embede begyndte økonomisk at virke - han fik afviklet ved jeg gennem mor - den betydelige gæld, han havde pådraget sig ved at besætte præstegården med besætning, vogne og maskiner. Pengene havde han lånt af den meget rige Niels Bonde og han kom glad hjem en dag og fortalte, at nu havde han betalt Niels Bonde de sidste penge tilbage".